

Jaarverslag

2010

Europees Jaar

van de bestrijding

van armoede

en sociale uitsluiting

Inhoud DVD Jaarverslag Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting 2010:

Project Almere doet mee!
Project Gedeelde ervaringen
Projecten Europees Jaar 2010

Clippings van het Europees Jaar 2010 – januari 2011

Voor u ligt het jaarverslag van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Hierin is een overzicht opgenomen van activiteiten die door het vorige kabinet in 2010 zijn georganiseerd. Het verslag kent meerdere auteurs die ieder op hun beurt een weergave geven van het verloop van het jaar.

Het staat buiten kijf dat gedurende 2010 honderden vrijwilligers, lokale overheden en instanties zich hebben ingezet om het jaar inhoud te geven. In plaats van dat er eerst naar de overheid werd gekeken, werd de aandacht verlegd naar wat mensen zélf kunnen doen om armoede tegen te gaan. Zelfstandigheid leidt vaak tot weer meedraaien in de maatschappij. Dikwijls door weer actief te worden op de arbeidsmarkt. Door aan het werk te gaan neemt de kans op armoede sterk af. Mensen hebben soms een zetje in de rug nodig, maar het doel is dat ze weer in hun eigen kracht komen te staan; een wens die door velen in dit jaarverslag wordt uitgesproken.

1

De verhalen die in dit jaarverslag zijn opgenomen zijn niet alleen een herinnering aan het afgelopen jaar, maar dienen ook als inspiratie voor de komende jaren. We moeten en kunnen efficiënt en effectief gebruikmaken van middelen om mensen weer op eigen benen te laten staan. Ik dank de auteurs van het jaarverslag voor hun bijdragen en wens u veel leesplezier. Ik verwijs u ook graag naar de bijgesloten dvd, waarop de diverse projecten in beeld zijn gebracht.

Paul de Krom
Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De quotes die verder in dit verslag in deze balk staan, zijn door aanwezigen van de slotconferentie als goed voornemen voor 2011 geformuleerd.

INHOUDSOPGAVE

Pagina 1	Voorwoord
Pagina 2	Inhoudsopgave
Pagina 3 - 5	Europees Jaar 2010: doelstellingen & thema's
Pagina 6	Startconferentie Madrid
Pagina 8 - 9	Startconferentie Europees Jaar 2010
Pagina 10 - 16	Stedenestafette
Pagina 16 - 32	Projecten & aanbevelingen
Pagina 33	Themaweek participatie van kinderen!
Pagina 34 - 35	De ambassadeurs
Pagina 36	Themaweek financiën op orde: de Week van het Geld
Pagina 38 - 43	Slotconferentie Nederland & stimuleringsprijzen
Pagina 44	Slotconferentie Brussel
pagina 45	Colofon

Het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting kende vier specifieke doelstellingen, alle gericht op de burgers van de Europese Unie (EU) en alle publieke, sociale en economische betrokkenen:

- ✓ erkenning van rechten — fundamenteel recht op een waardig leven en een volwaardige rol in de samenleving;
- ✓ gedeelde verantwoordelijkheid en participatie — accent op de gezamenlijke verantwoordelijkheid en de verantwoordelijkheid van ieder afzonderlijk bij het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting;
- ✓ cohesie — bevordering van een op grotere cohesie gerichte samenleving;
- ✓ inzet en concreet optreden — krachtige politieke inzet van de Europese Unie en de lidstaten om op alle bestuursniveaus een beslissende impact op de uitbanning van armoede en sociale uitsluiting te hebben.

Thema's van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, zoals door de Europese Commissie zijn vastgesteld:

- ✓ kinderarmoede en 'overerving' van armoede;
- ✓ arbeidsmarkt gericht op integratie;
- ✓ achterstand in het onderwijs en bijscholing;
- ✓ toegang tot basisvoorzieningen;
- ✓ inburgering van immigranten en integratie van etnische minderheden;
- ✓ inspelen op behoeften van gehandicapten en andere kwetsbare groepen.

Het kabinet-Balkenende IV heeft in het Nationaal Actieplan Armoedebestrijding en Participatiebevordering 2008 (NAP, hoofdstuk 2 van de Nationaal Strategische Rapportage sociale bescherming en insluiting 2008) voor Nederland de volgende vier hoofddoelstellingen geformuleerd. De Europese Commissie heeft aangegeven dat voor de nationale invulling van het Europees Jaar aansluiting bij de nationale doelstellingen gewenst was. De vier hoofddoelstellingen van Balkenende IV waren:

- ✓ bevorderen van participatie, door werkaanvaarding, scholing en/of maatschappelijk zinvolle onbeloonde activiteiten;
- ✓ bestrijden van armoede en bevorderen van participatie onder kinderen en jongeren;
- ✓ het bevorderen van het gebruik van voorzieningen;
- ✓ aanpak van problematische schulden.

Aangezien in Nederland het armoede- en participatiebeleid sterk is gedecentraliseerd speelden de activiteiten die gedurende het gehele jaar plaatsvonden zich met name af op het lokale niveau. Op landelijk niveau houden meerdere departementen zich bezig met (raakvlakken met) het armoedebeleid en met name de component sociale uitsluiting. De coördinatie van het armoedebeleid ligt bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Vanuit dit departement werd dan ook voldaan aan de verplichtingen ten aanzien van het Europees Jaar (met name de subsidieregeling en de start- en slotconferentie). Bij de invulling van de themaweken is nadrukkelijk de samenwerking gezocht met de andere departementen.

Ten tijde van het opstellen van het NAP 2008 (zomer 2008) was de economische crisis in Nederland nog niet merkbaar. Pas in het najaar van 2008 werd duidelijk dat ook Nederland door de economische crisis getroffen zou worden. Voorspellingen gaven aan dat de werkloosheid zou oplopen van 304.000 in 2008 tot 675.000 in 2010¹. Door diverse maatregelen heeft in 2009 de koopkrachtontwikkeling nog gunstig uitgepakt, wat ook doorwerkt op de armoedecijfers. Voor 2010, het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, zijn de cijfers in het voorjaar van 2011 nog niet beschikbaar.

1) In december 2010 bleken er 401.000 werklozen te zijn (voor seizoen gecorrigeerd).

In 2009 is voor het Europees Jaar 2010 gekozen voor een focus op twee thema's. De keuze van de thema's is gemaakt naar aanleiding van ingewonnen advies bij maatschappelijke organisaties en gemeenten. Daarnaast is een inschatting gemaakt van de thema's en activiteiten die bij uitstek geschikt zouden zijn om gebruik te maken van het door het Europees Jaar gecreëerde momentum. Hiermee heeft het vorige kabinet bepaald dat de focus in het Europees Jaar gericht moest zijn op:

- ✓ bevordering van de samenwerking tussen lokale (maatschappelijke) organisaties en gemeenten om langdurige armoede en sociale uitsluiting duurzaam aan te pakken;
- ✓ schuldhulpverlening en -preventie onder meer door tegengaan van onbenutte voorzieningen.

Het Europees Jaar was vooral gericht op het vergroten van de kennis en bewustwording rondom het thema armoede en sociale uitsluiting. Met name de gemeenten hebben zich op publiek en politiek niveau ingezet voor participatiebevordering en gerichte voorlichting. De activiteiten hebben de reeds bestaande beleidsinzet ondersteund en waren daarmee onderdeel van de integrale aanpak van het armoede- en participatiebeleid.

Stop Poverty Now! Het Europese startsein in Madrid

President van de Europese Commissie José Manuel Barroso en de Spaanse minister-president José Luis Zapatero openen het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op 21 januari 2010 in de Spaanse hoofdstad Madrid.

Omdat Spanje op dat moment het voorzitterschap over de EU voerde, werd voor een aftrap in Madrid gekozen. Voor de conferentie verwelkomde Trinidad Jiménez, minister van Volksgezondheid en Sociale Zaken toenmalig staatssecretaris van SZW Jetta Klijnsma (zie foto). Trinidad Jiménez heette daarna alle deelnemers welkom. “Armoede is meer dan een tekort aan materiële zaken. Bovendien is het een gebrek aan mogelijkheden om deel te nemen aan de maatschappij en een gebrek aan toekomstverwachtingen”, aldus Jetta Klijnsma. Onder de meer dan 30 andere sprekers was ook Vladimír Špidla, Europees commissaris van Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie. “Één op de zes mensen in Europa heeft dagelijks moeite om de eindjes aan elkaar te knopen.

Maar armoede kan ook van invloed zijn op onze samenleving als geheel. Terwijl de meeste instrumenten ter bestrijding van armoede op nationaal niveau zijn, verwacht driekwart van de Europeanen dat ook de EU helpt. Het Europees Jaar zet het onderwerp duidelijk op de agenda, zodat in heel Europa de krachten worden gebundeld om armoede en sociale uitsluiting te bestrijden.”

Tijdens de conferentie maakte het Spaanse voorzitterschap bekend zich tijdens het eerste halfjaar van 2010 te willen inzetten voor de volgende thema's:

- ✓ de bestrijding van armoede bovenaan de Europese agenda zetten;
- ✓ de bestrijding van ongelijkheden, het investeren in sociale bescherming en het bevorderen van solidariteit als prioriteiten van het Spaanse voorzitterschap;
- ✓ actieve inclusie gebaseerd op:
 - a. passende inkomenssteun
 - b. inclusieve arbeidsmarkten en
 - c. toegang tot hoogwaardige diensten, moet centraal staan bij het beleid ter bestrijding van uitsluiting;
- ✓ politieke verbintenissen moeten resulteren in specifieke prioriteiten en acties moeten gericht zijn op de meest kwetsbare groepen.

STARTCONFERENTIE EUROPEES JAAR 2010

Startconferentie Europees Jaar 2010 van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting

Het startschot voor de Nederlandse invulling van het Europees Jaar vond plaats op 4 februari, in het Vechthuis in Utrecht. Driehonderd professionals, vrijwilligers en bestuurders die zich bezighouden met armoede en sociale uitsluiting kwamen daar bijeen. Doel van de conferentie: met elkaar in contact komen, kennis met elkaar delen en de aanpak van armoede en sociale uitsluiting intensiveren.

Welkomstwoord door toenmalig staatssecretaris Jetta Klijnsma

“Bestrijding van armoede is belangrijk voor het bevorderen van de betrokkenheid bij de samenleving. Niet meedoen is afschuwelijk. Het is essentieel dat overheden zich ervan bewust zijn hoe het is als je de boot mist en in de armoede terechtkomt.” Dat benadrukte toenmalig staatssecretaris Jetta Klijnsma.

Welkomstwoord door Christine Daskalakis namens de VNG

“Ik voel me vereerd een bijdrage te mogen leveren aan dit zeer belangrijke thema”, zo vertelde Christine Daskalakis, lid van de Commissie Werk en Inkomen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). “De beste manier om uit armoede te komen is door werk te verrichten, het liefst betaald werk.”

Aftrap Stedenestafette

“Armoede is een cirkelgang met ontsnappingsmomenten”, zo sprak Laurien Koster, voorzitter van de Commissie Gelijke Behandeling, die nauw betrokken was bij het Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen, in 2007. “Je kunt bijvoorbeeld ontsnappen als je toegang hebt tot werk, opleiding of huisvesting. Als er aan die toegang wordt gemorrelt, bestaat het gevaar van uitsluiting. En niet uitgesloten worden om wat je bent, is een van de fundamentele rechten van de mens.”

Laurien Koster overhandigde voormalig staatssecretaris Klijnsma een estafettestokje dat werd ontworpen voor het Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen. Ze gaf het stokje nu door als symbolisch startschot voor het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Het stokje vormt ook het begin van de Stedenestafette. De toenmalig staatssecretaris gaf het daarom direct door aan Marka Spit, toenmalig wethouder van de gemeente Utrecht. Het stokje is gedurende het jaar van wethouder naar wethouder gegaan als stimulans om initiatieven te ontplooiën. “We moeten het met z’n allen doen. Alleen samen kunnen we armoede en sociale uitsluiting bestrijden”, zo sprak de toenmalig staatssecretaris.

Afsluiting

Iedereen bleek vol inspiratie na het volgen van de workshops. De thema’s van de workshops waren dan ook zeer uiteenlopend, bijvoorbeeld van ‘Sociaaleconomische gezondheidsverschillen’ naar ‘Kinderen doen mee’ en van ‘Lokale sociale agenda’ naar ‘Invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening’. Een vragenronde toonde aan dat velen zich ervan bewust waren geworden dat samenwerken belangrijk is om efficiënter en effectiever mensen weer zelfstandig deel te laten nemen aan de maatschappij. Het is nuttig om iedereen erbij te betrekken, juist ook de doelgroep zelf: praat niet alleen over bijvoorbeeld zwerfjongeren, maar ook mét hen. Doe een beroep op de eigen kracht en mogelijkheden van mensen.

Landelijke Stedenestafette tegen armoede en sociale uitsluiting

De stukken tekst in dit hoofdstuk zijn passages uit het Stedenestafette Magazine. In dit magazine, dat door de organisatoren van de Stedenestafette is opgesteld, treft u de volledige teksten aan. Verder zijn er in het magazine talloze inspirerende voorbeelden te vinden om armoede en sociale uitsluiting op lokaal niveau tegen te gaan. De Stedenestafette was een initiatief van de gemeente Utrecht, MOVISIE, het Verwey Jonker Instituut en Divosa en is grotendeels gefinancierd door een subsidie van Erop af: Doen en Delen.

Projectleider vanuit MOVISIE, Bora Avrić:

“Onze eigen rol was het meedenken over de invulling en organisatie van de manifestaties en het stimuleren van kennisdelen via de MOVISIE-academie. Wij hebben ook de algemene communicatie over de Stedenestafette verzorgd, onder andere via de website, de nieuwsbrief en de verslagen van de manifestaties. De kennis die wij hebben opgebouwd, kunnen we nu gebruiken bij onze adviezen aan gemeenten over een betere lokale samenwerking.”

Projectleider vanuit het Verwey-Jonker Instituut, Marian van der Klein:

“Wij hebben vorig jaar in de 23 deelnemende gemeenten de samenwerking bij het armoedebeleid in beeld gebracht. Wat zijn tips voor gemeenten naar aanleiding van de lokale onderzoeken?

Organiseer ten minste één keer per jaar een bijeenkomst met alle organisaties in je stad. Leg ook een relatie tussen armoedebeleid en Wmo-beleid. Het is heel handig als één wethouder beide terreinen bestrijkt. Een ambitieuze wethouder kan de integrale samenwerking sterk stimuleren. Prestatieveld 2 van de Wmo - preventieve ondersteuning van jeugdigen - is mogelijk een goed verbindingspunt. De participatie van kinderen die in armoede opgroeien, staat overal hoog op de lokale sociale toekomstagenda. Andere mooie aanknopingspunten zijn prestatieveld 4 van vrijwilligerswerk en prestatievelden 5 en 6 van chronisch zieken en gehandicapten. Deze laatste groep valt nu nog vaak buiten het armoedebeleid, evenals werkende armen. Dat wringt omdat de landelijke overheid de verantwoordelijkheid voor deze groepen steeds meer overdraagt aan het lokale niveau. Vul daarom je gemeentelijke verantwoordelijkheid in!”

"Creatief bezuinigen met instandhouding van het voorzieningenniveau."

Gemeente Utrecht (Rinda den Besten, wethouder van Utrecht)

Wat hebben jullie het afgelopen jaar gedaan?

“Wij hebben hard gewerkt aan het verbeteren van de samenwerking tussen alle partijen. De basis vormt de lokale Armoedecoalitie die eind 2009 is opgericht. Wij hebben al vroeg in 2010 een armoedemanifestatie georganiseerd. In een toepasselijke locatie: het Geldmuseum. Het was een erg inspirerende bijeenkomst. De gemeente en organisaties hebben praktische afspraken over samenwerking gemaakt: hoe kunnen wij elkaar beter vinden? Ook hebben wij besproken hoe we het armoedebeleid kunnen verbeteren. Daarbij richten we ons speciaal op jongeren, ouderen en werkenden. Een ander belangrijk onderwerp is het terugdringen van het niet-gebruik van voorzieningen.”

Gemeente Hengelo (Melanie Hanrath, gemeentelijk projectleider)

Het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting had volgens Melanie Hanrath absoluut meerwaarde. De kunst volgens de gemeentelijk projectleider van Hengelo (Overijssel) is om nu door te pakken en met het oog op de aangekondigde bezuinigingen, belangrijke slagen te slaan. Dat kan door accenten te verleggen, afstemming te zoeken met de eisen van deze tijd en te focussen op participatie, denkt Hanrath. Eén ding weet ze zeker: *“We doen het samen. Met de doelgroep, het maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven en collega’s. We moeten elkaar versterken. Het is dan ook belangrijk om de onderlinge communicatie, de verbindingen over en weer, goed zichtbaar te maken.”*

Sociale Alliantie (Raf Janssen, secretaris Sociale Alliantie)

“Het is erg belangrijk dat de stem van de meest betrokkenen, de armen en hun organisaties, doorklinkt in de strijd tegen armoede. Wij hebben meegedaan aan de Stedenestafette om te bevorderen dat de anti-armoedegroepen in de deelnemende steden hun inbreng konden leveren. Mede door het Europees Jaar staat het armoedebeleid opnieuw op de politieke agenda. Maar het mag niet blijven bij een eenmalige activiteit. Het moet de start van een meerjarige campagne zijn. Dat is steeds ons streven geweest.”

“Wij hebben de pilot in 2009 opgezet in nauwe samenwerking met de gemeente en een groot aantal maatschappelijke organisaties in Zwolle. De aanpak via de lokale sociale agenda is het resultaat van het armoedejaar dat er wat mij betreft echt uitspringt. Deze eenvoudige formule blijkt te werken.”

Gemeente Rotterdam (Dominic Schrijer, wethouder Werk, Sociale Zaken en Stedelijke Economie in Rotterdam)

Wat waren in uw gemeente belangrijke acties op dit gebied?

“... Er bleek in Rotterdam winst te behalen door een betere samenwerking tussen de verschillende bij armoedebestrijding betrokken instellingen. Daar ben ik meteen mee aan de slag gegaan. Ik heb overlegd met de Rotterdamse Sociale Alliantie en de actiegroep Kiezen voor Delen. Ook zit ik regelmatig met de Cliëntenraad om de tafel.”

“De rol van de gemeente is vooral die van regisseur geweest. Maar ook de maatschappelijke instellingen en welzijnsorganisaties hebben niet stilgezeten. Neem de Voedselbank. Nu werken we samen. Belangrijk is om de samenwerking met instellingen en organisaties nog meer te versterken. Daarnaast is het goed dat de instellingen zich verenigen. Het is belangrijk om een gesprekspartner te hebben die de doelgroep goed vertegenwoordigt.”

“Het échte verhaal van de mensen vertellen aan Rotterdamse politiek en bestuur.”

Gemeente Almere (Ron de Boer, gemeentelijk projectleider)

De Almeerse armoedemanifestatie was een serieuze stap in het streven naar een nog betere onderlinge lokale samenwerking. Een goede zaak, vindt gemeentelijk projectleider Ron de Boer, die volop kansen ziet mensen de komende jaren meer in hun eigen kracht te zetten.

Volgens De Boer is het sowieso noodzakelijk om verbindingen nog steviger te verankeren dan nu het geval is. *“We zullen de sociale cohesie in buurten verder moeten versterken. De gemeente kan het niet alleen. Dat vergt een cultuuromslag die op dit moment al gaande is. We moeten afvan het idee dat de gemeente alle problemen oplost, maar samen kijken wat we kunnen doen. Bijvoorbeeld door in overleg zaken zo te organiseren dat mensen in de wijken zelf meer oppakken. Goed om te merken, is dat het armoedethema in Almere steeds breder wordt gedragen. Waarbij het belangrijk is om te onthouden dat het in eigen kracht zetten van mensen om wie het gaat, tijd nodig heeft. Het is al winst als mensen iets gaan doen dat ze daarvoor niet hebben gedaan, zich daardoor beter voelen en maatschappelijk actief worden. Er is nog een hoop werk te doen!”*

Gemeente Sittard-Geleen (Nico Mulder, projectleider)

De gemeente Sittard-Geleen organiseert al jarenlang workshops, sessies en bijeenkomsten op armoedegebied, maar besloot het in het Europese armoedejaar over een andere meer interactieve boeg te gooien. *“De hoofdmoot van het programma bestond uit een paar filmpjes waarin ervaringsdeskundigen meer vertelden over hun ervaringen met maatschappelijk werk, de kredietbank en de sociale dienst”,* vertelt gemeentelijk projectleider Nico Mulder. *“De persoonlijke, soms schrijnende verhalen, riepen behoorlijk felle reacties op. Zeker bij mensen uit de doelgroep zelf. Groot voordeel was wél, het grote leereffect van de bijeenkomst. Ondanks dat je als gemeente de zaken goed hebt geregeld, lopen mensen toch vast. Hoe, waar en waarom kwam tijdens de manifestatie goed naar voren. Ook bleek de onderlinge communicatie tussen vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen niet altijd optimaal te verlopen, met alle nadelige gevolgen vandien.”* Mulder en zijn collega's planden daarom zo snel mogelijk concrete vervolgacties in. Een paar weken na de bijeenkomst zaten alle betrokken organisaties bij elkaar aan tafel. *“Afgesproken is dat de gemeente een regisseursrol vervult. We zijn gestart met de opzet van een centrale databank, waarin alle aangesloten instellingen informatie over elkaar kunnen halen. Ook peilen we de informatiebehoefte van bij het thema betrokken partijen. Waar gewenst houden we als gemeente presentaties over wat er allemaal te koop is op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Bovendien heeft de kerngroep Lokale Sociale Agenda aangegeven een vervolgbijeenkomst te willen organiseren. Met een andere insteek, meer vanuit de instellingen zelf. Een prachtig initiatief.”*

"Met belangstelling voor heel de mens blijven verbinden."

In het kader van het Europees Jaar is er een 'Tijdelijke subsidieregeling Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting' opgesteld. Het doel van deze subsidieregeling was om de doelgroep van het armoede- en participatiebeleid te betrekken bij het Europees Jaar. Men werd gevraagd projecten voor te stellen die een stimulans geven om op lokaal niveau armoede te bestrijden en de participatie in de Nederlandse maatschappij te bevorderen. Hiervoor was in totaal € 340.000 euro beschikbaar. Op de volgende pagina's treft u een korte beschrijving aan van de 7 projecten die hieruit voortgekomen zijn. Tevens hebben we de projectleiders gevraagd aanbevelingen te formuleren voor lokaal armoede- en participatiebeleid. Een selectie hiervan is opgenomen in dit jaarverslag.

Op de bijgevoegde DVD staat ook een filmpje van ongeveer 15 minuten, waarin Trinko Keen en Mimoun Ouled Radi (beide ambassadeurs voor het Europees Jaar) een impressie geven van deze 7 projecten.

2010
Europees Jaar
van de bestrijding
van armoede
en sociale uitsluiting

"Meer netwerken voor minder armoede!"

In Almere werden een jaar lang de schijnwerpers gezet op armoedepreventie. Het Fonds Bijzondere Noden Almere heeft met veel succes 10 activiteiten uitgevoerd.

Doelstelling

Het thema Armoede een jaar lang in de schijnwerpers zetten door de vele facetten in de vorm van een geïntegreerde aanpak actief te belichten, aan de hand van steeds een andere partij of groep. Dit vergroot de kennis, kunde en verbetert en intensiveert de samenwerking. Met de activiteiten moet armoede ook uit het verdomhoekje worden getrokken: je hoeft je niet voor armoede te schamen. Dus iedereen kan meedoen!

Activiteiten

- januari en april 2010 DiverCity: tentoonstelling van afvalkunst, gemaakt door Almeerse kinderen
- februari 2010 Werkconferentie: armoedepreventie voor zelforganisaties en hulpverleners
- maart 2010 Internationale Vrouwendag: diverse activiteiten rondom eigen kracht en participatie
- april 2010 Modeshow: bezoekers van een dagactiviteitencentrum showen tweedehandskleding
- mei 2010 Poetryslam: wedstrijd tussen rap en klassieke poëzie rondom het thema armoede
- juni t/m augustus 2010 Kindervakantie: diverse activiteiten met bijna 100 vrijwilligers
- september 2010 Oogstfeest: thema Eetbare Natuur
- oktober 2010 Verwenmiddagen door VMBO-leerlingen voor bejaarden van twee zorginstellingen
- november 2010 Dag van de jonge mantelzorgers
- december 2010 Schaatsen voor kinderen uit aandachtswijken in Almere

De meeste activiteiten zijn uitgevoerd door vrijwilligers. Meer informatie op de website van Stichting Fonds Bijzondere Noden Almere www.bijzonderenodenalmere.nl/almeredoetmee.html

AANBEVELINGEN

- ✓ koester vrijwilligers! maak gebruik van hun kracht, energie en talenten. Zij zijn in staat met weinig middelen grote resultaten te boeken;
- ✓ zit niet bij de pakken neer, maar zet samen de schouders eronder;
- ✓ geef voorlichting, stimuleer eigen kracht, bevorder zelfredzaamheid en laat mensen zelf ervaren wat hun talenten zijn;
- ✓ laat het vonken door betrokken organisaties en mensen de ervaring te geven dat je met weinig middelen samen veel tot stand kunt brengen;
- ✓ er is voldoende creativiteit om ook buiten de gemeentelijke ondersteuning aan de slag te gaan met de aanpak van problemen.

"Ik ga ervoor om het P-budget in Almere vooral in te zetten om de mensen onderaan de participatieladder te leren zelfredzaam te zijn en de 'eigen kracht' aan te spreken."

ARMOEDE EN VRIJETIJDSEBESTEDING VAN KINDEREN

International Child Development Initiatives (ICDI) onderzocht de rol die het lidmaatschap van een club of vereniging kan vervullen bij de integratie van kinderen uit minderheidsculturen in Nederland.

Doelstelling

Kinderen uit arme gezinnen brengen meer tijd door met buiten spelen of op straat rondhangen en zijn minder vaak lid van bijvoorbeeld een sport- of muziekvereniging. Maar wellicht kan juist een dergelijk lidmaatschap een rol vervullen bij de integratie van kinderen uit minderheidsculturen.

ICDI heeft het discussiestuk *Non-formele vrijetijdsbesteding, de weg naar integratie?* geschreven.

De informatie hierin is tot stand gekomen op basis van onder meer een literatuurstudie en focusgroepgesprekken met kinderen uit minderheids- en migrantenfamilies, hun ouders, clubleiders, jeugdhulpverleners en gemeentelijke beleidsambtenaren. Het stuk diende als basis bij het Living Room Seminar in oktober 2010. In diverse workshops en discussies stond daarbij oplossingsgericht denken centraal; het bekijken van kansen en mogelijkheden voor het formuleren van effectief beleid om de integratie van kinderen uit minderheidsculturen te bevorderen.

AANBEVELINGEN

Uitbreiden van 'Positive Deviance' op lokaal niveau: een stappenplan

- Stap 1.** Jij, gemeentelijk beleidsmaker/jeugdleader/trainer/leraar/ouder maakt een inventarisatie in jouw straat/buurt/gemeente van mensen en organisaties die non-formele vrijetijdsactiviteiten organiseren voor kinderen en jongeren.
- Stap 2.** Jij gaat individuele gesprekken aan met mensen die zulke activiteiten organiseren. Daarbij kijk je goed waar reeds met gemengde groepen Jomics (jongeren uit een minderheidscultuur) en Jomecs (jongeren uit een meerderheidscultuur) wordt gewerkt.
- Stap 3.** Jij nodigt de verschillende organisaties en personen uit voor een uitwisseling. Tijdens deze bijeenkomsten probeer je de verschillende 'stakeholders' enthousiast te krijgen voor het idee om meer Jomics te betrekken in hun activiteiten. Samen formuleer je daar strategieën voor.
- Stap 4.** Jij overziet dat meer Jomics worden betrokken in non-formele vrijetijdsbestedingen. Je regelt regelmatig follow-up-bijeenkomsten met de 'epistemic community'. Succesverhalen worden verzameld en gedeeld met de pers en de bredere gemeenschap.

Ouder worden in een vreemd land valt zwaar. Helemaal als je pas op latere leeftijd in een nieuw land bent komen wonen, zoals veel oudere vluchtelingen in Nederland.

Doelstelling

Bij ouderenorganisaties zijn vluchtelingen vaak niet in beeld, (georganiseerde) sociale activiteiten zijn vaak 'een brug te ver'. Vluchtelingenorganisaties richten zich meestal niet specifiek op 50-plussers. Gedeelde ervaringen haalt 50+ vluchtelingen uit hun isolement.

Door leeftijd, culturele verschillen, taalproblemen, een laag inkomen en het ontbreken van een sociaal netwerk is het voor oudere vluchtelingen extra moeilijk om aansluiting te vinden bij de voor hen nieuwe samenleving. Nederlands leren is vooral voor oudere vluchtelingen vaak een zware opgave en deelnemen aan de samenleving is lastig. Door het ontbreken van een Nederlandse vriendenkring en sociaal netwerk valt integratie dus extra lastig. Veel oudere vluchtelingen raken hierdoor geïsoleerd: zij zitten veel alleen thuis en kunnen hun verhaal aan niemand kwijt. Dertien 50+ vluchtelingen zijn uit hun isolement gehaald door hen in contact te brengen met twaalf oudere Amsterdammers. Tijdens tien workshops die werden gegeven door expressiedocenten, maakten dertien 50+ vluchtelingen en hun Nederlandse 50+ maatjes een creatieve verkenningstocht door elkaars leven. Dit resulteerde in verhalen over diverse landen en de persoonlijke geschiedenis daarin en videofilmmpjes van diverse uitstapjes. Deze werden uiteindelijk gepresenteerd aan een breed publiek van ouderen, maar vooral ook jongeren (scholieren).

Tien workshops

In koppels of groepsgewijs gingen de deelnemers op stap om te leren over het dagelijkse leven van ouderen in Amsterdam. De koppels deden verslag van hun ervaringen, door het tonen van foto- en videoregistraties. Vervolgens zijn tijdens tien workshops door de 25 ouderen de publiekspresentaties voorbereid. Het samen filmen had een sterk motiverende werking. Het onder begeleiding van vakdocenten samen iets nieuws leren en zo elkaar beter leren kennen, had een positief effect op het duurzaam doorbreken van het isolement.

Publiekspresentaties

Bijna driehonderd toeschouwers – zowel ouderen als jongeren – werden actief betrokken bij publieks-presentaties, waarin de deelnemers zichtbaar maakten hoe de kennismaking van de vluchtelingen met hun nieuwe woonplaats is verlopen en welke drempels de ouderen ondervinden om actief te participeren in de Nederlandse samenleving. De film *Gedeelde ervaringen* werd vertoond. Daarna was er de mogelijkheid om vragen te stellen aan vluchtelingen en hun Nederlandse maatjes. Tijdens deze interactie van de projectdeelnemers met de toeschouwers kwam naar voren wat het publiek kan bijdragen om oudere vluchtelingen meer bij lokale activiteiten en het netwerken te betrekken.

AANBEVELINGEN ✓

Selectie van de aanbevelingen aan organisaties die met gebruik van de nieuwe methodiek een project voor deze doelgroep willen hanteren:

- ✓ de doelgroep niet als slachtoffer benaderen;
- ✓ projectleider met ervaring en affiniteit met project en doelgroep, creatief, kennis van de expressietechnieken;
- ✓ bij werven vrijwilligers: persoonlijke benadering in intakegesprekken;
- ✓ tijdens het project Nederlands als voertaal hanteren;
- ✓ tijd inplannen voor informele contacten tussen deelnemers.

“We roepen de convenantpartners bij elkaar en houden ze bij elkaar. Samen maken we concrete en haalbare plannen om armoede te bestrijden.”

MEER KANSEN VOOR ALLEENSTAANDE OUDERS

Armoede komt bij alleenstaande ouders relatief vaak voor. Om het inkomen en de positie van alleenstaande ouders op de arbeidsmarkt te verbeteren kwam de FNV Vrouwenbond met het initiatief voor dit project.

Doelstelling

Meer aandacht voor kansen voor en mogelijkheden van alleenstaande ouders in het beleid van de gemeenten.

Activiteiten: Participatief onderzoek alleenstaande moeders

Begin 2010 vond een participatief behoeftenonderzoek plaats onder 15 alleenstaande moeders, verspreid door heel Nederland. De moeders werden met het

onderzoek actief betrokken bij het vinden van oplossingen bij knelpunten. Op basis de bevindingen uit het onderzoek is een trainingsprogramma en handleiding ontwikkeld om alleenstaande ouders te empoweren. Vervolgens zijn 10 vrijwilligers getraind om met lokale groepen een activiteitenplan uit te voeren om alleenstaande ouders te empoweren.

Invloed op lokaal beleid

In zeven gemeenten hebben vrijwilligersgroepen lokale actieplannen uitgevoerd en zijn tenminste 100 alleenstaande ouders op lokaal niveau geïnformeerd en ondersteund om hun sociaal economische positie te verbeteren. Zo werden enquêtes gehouden onder alleenstaande ouders, bijeenkomsten georganiseerd, gemeentebesturen bezocht en is op andere manieren gewerkt aan de verbetering van de positie van alleenstaande ouders op lokaal niveau.

Conferentie

De conferentie Meer kansen voor alleenstaande ouders, was georganiseerd om meer te weten te komen over hoe het lokaal beleid te beïnvloeden, mee te praten over het beleid, kennis te nemen van goede praktijkvoorbeelden en in gesprek te gaan met ervaringsdeskundigen. De conferentie werd afgesloten met de verspreiding van een Manifest.

AANBEVELINGEN

Selectie van de aanbevelingen die vanuit dit project zijn gedaan aan de lokale overheid:

- ✓ richt een ervaringsdeskundig ombudsteam op van alleenstaande ouders;
- ✓ zorg voor één advies- en informatiepunt rond inkomen, budgettering, scholing, werk en kinderopvang;
- ✓ geloof in de deskundigheid en de mogelijkheden van de alleenstaande ouder en start met het serieus nemen van de wensen en ideeën van de alleenstaande ouder ten aanzien van het combineren van betaald werk en de zorg voor kinderen;
- ✓ geef voorlichting over inkomensondersteunende maatregelen in bedrijven waar relatief veel vrouwen met een slechte inkomenspositie werken;
- ✓ optimaliseer combinatie werk en zorg;
- ✓ biedt scholingskansen op maat aan;
- ✓ creëer (meer) economische zelfstandigheid.

“Bevorderen van de arbeidsparticipatie van iedereen. Niemand aan de kant.”

In de wijken Tarwewijk, Katendrecht en Beverwaard (Rotterdam-Zuid) schakelde de Stichting House of Hope (HOH) vrijwilligers in om wijkbewoners persoonlijke aandacht en steun te geven.

Doelstelling

Met praktische hulp, een luisterend oor en een goed advies wil HOH mensen letterlijk meer hoop geven. Sommige wijkbewoners kunnen niet voor zichzelf opkomen en/of de weg naar hulpverlening niet vinden.

Activiteiten

Een aantal dagen is er inloopspreekuur in de drie vestigingen van HOH. Mensen komen met tal van vragen op het gebied van opvoeding, schuldhulpverlening, werk zoeken, huisvesting, gezinsproblemen, sociale diensten, etc. De maatschappelijk dienstverleners proberen de vragen te beantwoorden, actie te ondernemen of door te verwijzen. HOH vervult daarbij een brugfunctie tussen de wijkbewoner en de reguliere instanties.

Ook is HOH een ontmoetingsplek. In de wijken zijn veel verschillende culturen vertegenwoordigd. Met diverse activiteiten stimuleert HOH ontmoetingen tussen de mensen in de wijk. Doel: meer oog en zorg hebben voor elkaar.

AANBEVELINGEN

Selectie van de aanbevelingen die vanuit dit project zijn gedaan aan de lokale overheid:

- ✓ wees aanspreekbaar op afroep, niet in eerste instantie op afspraak;
- ✓ neem zo nodig extra tijd voor de cliënt (geldt zeker bij andere culturen), ga naast mensen staan, bouw eerst aan relatie en vertrouwen en ga dan samenwerken aan oplossingen;
- ✓ ga bij doorverwijzing indien nodig met de cliënt mee naar een ander hulpverleningsloket en doe een warme overdracht;
- ✓ eenzaamheid/isolement tegengaan: door wijkbewoners in de organisatie te laten participeren, wordt de organisatie meer en meer een veilige familieplek die mensen als iets van zichzelf gaan beschouwen en ook verantwoordelijkheid voor willen dragen;
- ✓ zet de kennis van buurtbewoners in die vaak up-to-date kennis hebben van de buurt en gebeurtenissen;
- ✓ benadruk de waarde van mensen en dat ze er mogen zijn;
- ✓ vermijd bureaucratie: probeer in je benaderingswijze mensen zo min mogelijk te laten merken van alle bureaucratische rompslomp die er is in hulpverleningsland;
- ✓ relax: neem tijd voor mensen.

Laagdrempelig aanbod voor burgers in de wijken Laak en Escamp (Den Haag) voor het vergroten van de zelfredzaamheid van de burger.

Doelstelling

Mensen waarbij multiproblematiek voorkomt lopen vaak vast op praktische zaken als het ordenen van hun administratie, het aanvragen van huur- en zorgtoeslag of andere toeslagen. Ook kan vaak niet de moed opgebracht worden om bij een organisatie binnen te stappen, terwijl dit wel nodig is. Met de hoeveelheid aan wet- en regelgeving ziet men door de bomen het bos niet meer. Hierdoor worden problemen groter en neemt de stress toe.

Stichting Mooi helpt met het project Praktische Dienstverlening:

- ✓ deze problemen aan te pakken;
- ✓ met het ordenen van de administratie. ook leert de cliënt hoe dit in het vervolg zelf te doen;
- ✓ de cliënt met het bellen naar instanties, of bij een bezoek aan instanties. Praktische Dienstverlening gaat met de cliënt mee als de drempel te hoog is.

Indien de cliënt weinig contacten met andere mensen heeft, kijkt Praktische Dienstverlening samen met de cliënt hoe het sociale netwerk kan worden versterkt.

Activiteiten

In Escamp zijn gesprekken gevoerd met ongeveer 60 cliënten. Zij hebben het project kunnen vinden via scholen, rondetafeloverleg, ouderenwerk, woningbouw, etc. Er zijn vier informatieve bijeenkomsten georganiseerd rondom de thema's armoede, omgaan met financiën en het voorkomen van isolement. Verder zijn er in samenwerking met het Sociaal Cultureel Werk (SCW) vier oriëntatiebijeenkomsten georganiseerd, gericht op het doorbreken van isolement. Zo vinden burgers 'laagdrempelig' de weg tot deelname aan de samenleving.

Ook was er sprake van deskundigheidsbevordering van medewerkers en vrijwilligers. Door mensen aan te spreken en in te zetten op hun kwaliteiten, kunnen zij weer een zinvolle bijdrage leveren aan de samenleving.

Selectie uit de aanbevelingen die vanuit dit project zijn gedaan aan de lokale overheid

Voor de voortzetting van dit project is het van groot belang dat er voldoende professionele begeleiding is van de stagiaires en vrijwilligers, zodat deze binnen korte termijn ingewerkt kunnen worden en een groter aantal mensen binnen een korte periode geholpen kunnen worden.

"Ik wil al mijn cliënten van Vluchtelingenwerk Wageningen zo goed ondersteunen dat zij eind 2011 door arbeid in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en hun bijstandsuitkering kan worden beëindigd."

SAMENWERKEN AAN EEN LOKALE SOCIALE AGENDA

(Stichting Clip in samenwerking met de Sociale Alliantie)

Met dit project zijn lokale maatschappelijke organisaties en cliëntenraden in 80 gemeenten gemotiveerd en ondersteund om in 2010 de grondslag te leggen voor het opstellen van een jaarlijkse Lokale Sociale Agenda.

Doelstelling

In een jaarlijkse Lokale Sociale Agenda kan worden aangegeven wat er in de gemeente wordt gedaan aan het tegengaan van armoede en sociale uitsluiting. Het opstellen en uitvoeren van deze Lokale Sociale Agenda wordt gedaan door een brede en integrale samenwerking tussen basisgroepen, maatschappelijke organisaties en gemeentelijke instanties. Met name de eigen inbreng van minima(groepen) wordt daarbij ondersteund.

Activiteiten: 80 deelnemende gemeenten aan de Lokale Sociale Agenda

In 80 gemeenten (waaronder de Stedenestafette-gemeenten, zie elders voor meer informatie over de Stedenestafette) hebben lokale organisaties het initiatief genomen om lokaal de samenwerking te zoeken voor het bestrijden van armoede.

Regionale werkbijeenkomsten

In het voorjaar 2010 zijn er 8 regionale werkbijeenkomsten georganiseerd om organisaties te stimuleren lokaal samen te werken. Het maken van een gezamenlijke Lokale Sociale Agenda met concrete activiteiten stond centraal. Voor de werkwijze is een stappenplan gemaakt.

Landelijk symposium Versterk Vertrouw Verbind

Ter gelegenheid van het Europees Jaar en het 10-jarig bestaan van de Sociale Alliantie werd een symposium gehouden met het accent op vernieuwing als antwoord op bezuinigingen. Het programma werd gevuld met inleiders, een toespraak van toenmalig minister van SZW Donner, naar aanleiding van het Sociale Alliantie manifest Nederland Armoedevrij! en discussies.

Regionale Alliantiedagen

In oktober en november zijn de Alliantiedagen gehouden. Deze regionale ontmoetingsdagen borduurden voort op het thema van het symposium. In vijf werkgroepen kwamen verschillende onderwerpen aan bod. De verslagen van deze dagen zijn te vinden op www.socialealliantie.nl.

Website met overzicht van resultaten en lokale voorbeelden

Van de resultaten en inspanningen van het Europees Jaar door de Sociale Alliantie zijn website pagina's gemaakt die naast de resultaten ook de handleiding en lokale voorbeelden op overzichtelijke wijze presenteren. Zie www.socialealliantie.nl.

Promotiefolder Nederland armoedevrij Juist nu!

Als afronding van het Europees Jaar heeft de Alliantie op beknopte wijze de resultaten en de oproep voor het doorzetten van de lokale samenwerking in lokale sociale agenda's opgenomen in een folder. Voor een vernieuwende inzet zijn twintig positieve suggesties geformuleerd.

"Probeer iedereen mee te krijgen door out-of-the-box te denken met overzicht. Draagvlak creëren is essentieel."

AANBEVELINGEN

Selectie van de aanbevelingen die vanuit dit project zijn gedaan aan de lokale overheid:

- ✓ waar de regelgeving beroepskrachten (soms terecht) beperkt, kunnen vrijwilligersorganisaties zoals kerken, Humanitas, kader van vakbonden en andere groepen een vangnet zijn. Als de reguliere schuldhulpverlening stopt, zijn mensen nog lang niet van hun problemen af. Meer geduld en meer begeleiding van mensen die dichterbij staan als bondgenoot of lotgenoot kunnen beter werken bij die hulpvrager;
- ✓ ook andersom werkt het: als de vrijwilliger mensen heeft geholpen de thuisadministratie te ordenen, kan de professionele schuldhulpverlener veel sneller en efficiënter werken. En als een kaderlid van de vakbond een miskleun signaleert, kan zij/hij aan de bel trekken om fouten te herstellen of procedures te verbeteren;
- ✓ verder is de Alliantie van mening dat het motto ‘Versterk, vertrouw, verbind’ met een grotere verantwoordelijkheid voor zowel burgers als maatschappelijk middenveld, alleen gepaard kan gaan met een overheid die burgers ondersteunt in hun inzet en hun vrijwilligerswerk waardeert en versterkt;
- ✓ de inzet van het maatschappelijk middenveld zal op basis van vertrouwen moeten werken, waardoor de bureaucratie niet langer belemmerend, maar slechts ondersteunend werkt;
- ✓ ten slotte is het voor een leefbare samenleving van belang dat overheid, maatschappelijk middenveld en burgers samenwerken en verbindingen leggen. Vanuit de Alliantie vinden we het noodzakelijk dat de overheid hierin een stimulerende rol blijft vervullen en bezuinigingen inzet voor positieve en creatieve vernieuwingen.

THEMAWEEK PARTICIPATIE VAN KINDEREN!

Van 19 - 23 april 2010 vond de themawEEK 'Participatie van kinderen' plaats, georganiseerd door SZW, in samenwerking met onder meer de departementen VWS, Jeugd en Gezin, OCW en de VNG. Doel van de week was om armoede en sociale uitsluiting bij kinderen tegen te gaan door kinderen te laten participeren vanuit een integrale benadering. In deze week stonden de gemeenten – die verantwoordelijk zijn voor het beleid en de uitvoering van armoedebestrijding – centraal. Zij werden onder andere 'gevoed' met praktische voorbeelden van diverse maatregelen van collega-gemeenten en ze zijn in contact gebracht met maatschappelijke organisaties die een aanvulling kunnen zijn op het lokale armoedebeleid.

Het hoogtepunt van de week was de conferentie 'Kinderen doen mee!', welke gezamenlijk was georganiseerd door de deelnemende departementen. De conferentie werd bezocht door circa 170 geïnteresseerden. Verscheidene sprekers vulden hier het programma, zoals toenmalig minister Rouvoet van Jeugd en Gezin, mevr. Ross (directeur van het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen, NISB), dhr. Vrooman van het Sociaal en Cultureel Planbureau, directeuren van het Jeugdsport- en cultuurfonds, etc.

33

Een greep uit de andere activiteiten die in deze week plaatsvonden:

- ✓ de VNG heeft dagelijks op haar website voorbeelden uit de gemeentelijke praktijk gepubliceerd om deze kennis met alle andere gemeenten te delen;
- ✓ het SCP heeft het onderzoek 'Sociale uitsluiting bij kinderen: omvang en achtergronden' uitgebracht;
- ✓ diverse maatschappelijke organisaties (o.a. Kerk in Actie, St. Leergeld, NIBUD, etc.) hebben zich via een 'markt' aan gemeenten en andere belangstellenden gepresenteerd;
- ✓ het NISB heeft, in samenwerking met Cultuurnetwerk het boekje 'Alle kinderen doen mee' uitgebracht en aan alle gemeenten aangeboden, waarin twaalf inspirerende voorbeelden staan van initiatieven om kinderen uit arme gezinnen meer bij de samenleving te betrekken.

"In 2011 daag je je organisatie en jezelf uit om niet te verzuipen in de bureaucratie, maar de mensen en hun problemen centraal te stellen. Eerst denken, dan doen!"

De ambassadeurs van het Europees Jaar hebben bij diverse gelegenheden de aandacht gevraagd voor activiteiten in Nederland in het kader van het Europees jaar 2010. Er waren drie nationale ambassadeurs die hieronder kort aangeven waarvoor zij staan.

Tevens hebben de leden van de 'Armoedecoalitie' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten zich ingezet als ambassadeur. Dit team wil een impuls geven richting gemeenten hoe zij ervoor kunnen zorgen dat mensen 'meedoen' en gebruik maken van de voorzieningen waar zij recht op hebben. De coalitie bestaat uit de wethouders Rinda den Besten (Utrecht), Cees Meeuwis (Breda), Maarten van Eekelen (Bergen op Zoom), Myra Koomen (Enschede), voorzitter van Divosa René Paas (sociale diensten) en directeur Harrie Postma van het Jeugdsportfonds. Ten behoeve van de leden van de Armoedecoalitie zijn werkbezoeken georganiseerd aan de gemeenten Den Haag, Utrecht, Dordrecht, Oosterhout, Delft en Tilburg.

Verder zijn de leden van de Armoedecoalitie zoveel mogelijk geïnformeerd over de manifestaties die plaatsvonden in het kader van de Stedenestafette tegen armoede en sociale uitsluiting, zodat zij ook daarbij aanwezig konden zijn. Daarnaast was een aantal leden van de Armoedecoalitie deelnemer aan de Stedenestafette en organiseerde zelf een of meer manifestaties in de eigen gemeente.

Ruud Lubbers:

“Armoede betekent meer dan geldgebrek. Het stelt mensen op achterstand en vaak in een beklemmende houdgreep. Dat gaat ons aan. Wereldwijd en om de hoek. Als ambassadeur van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting wil ik waar mogelijk samenwerking stimuleren. Armoede kent in Nederland andere vormen dan in Afrika of Azië. Maar ook in onze samenleving verdient iedereen kansen. Armoede mag die kansen niet in de weg staan. Kinderen moeten zoveel mogelijk kind kunnen zijn om zich vervolgens zo goed mogelijk te ontwikkelen. Armoedebestrijding kent een wereldwijde prioriteit, maar armoede wordt het meest effectief bestreden door lokaal de handen ineen te slaan.”

Trinko Keen:

“Er zijn gezinnen waar niet genoeg geld is om clubcontributie te kunnen betalen. De participatie bij sportverenigingen van kinderen van ouders met een inkomen rond het sociaal minimum is laag. Daar moeten we echt wat aan doen. Want sporten is gezond, creëert zelfvertrouwen en eigenwaarde, leert kinderen doelen stellen, doorbreekt het isolement en stimuleert de sociale integratie. De sportvereniging is een sociale omgeving waarin kinderen onderdeel zijn van een groep en zo veel andere kinderen leren kennen.”

Mimoun Ouled Radi:

Mimoun Ouled Radi werd geboren in Amsterdam-Oost. De relatie van Mimoun met armoede begint al voor zijn geboorte, namelijk bij zijn ouders. Zijn ouders emigreerden vanuit Marokko naar Nederland in de hoop hier een beter leven te kunnen leiden. “Omdat ik één van de zeven kinderen was, moest ik veel delen met mijn andere broers en zussen. Dure schoenen en andere luxe artikelen konden we niet kopen. Natuurlijk heb ik het nu makkelijker, maar ik blijf het belangrijk vinden dat armoede veel aandacht krijgt. Immers: ‘iedereen wordt gelijk geboren’ en iedereen verdient dan ook gelijke kansen. Mensen kiezen er niet voor om arm te zijn of sociaal uitgesloten te worden. Daarom is het de verantwoordelijkheid van anderen om hen die het moeilijk hebben te helpen.”

“Blijf denken in mogelijkheden en ga ervoor!”

Van 13 - 19 september 2010 vond de Week van het Geld plaats, een initiatief van Wijzer in geldzaken, in samenwerking met onder meer het Nibud en NTR: Schooltv. Doel van de week was om ouders, leerlingen en docenten in het primair onderwijs de mogelijkheid te geven om aandacht te besteden aan leren omgaan met geld. Want hoe beter kinderen leren omgaan met geld, hoe kleiner de kans is dat zij later financiële problemen krijgen. De week werd ondersteund met een uitgebreide website (40.000 bezoekers), een geldkrant, die op alle basisscholen in Nederland werd verspreid in een oplage van 900.000 exemplaren, ene enradi ocommercial.

De Week van het Geld werd op 13 september geopend door prinses Máxima, tijdens een feestelijke bijeenkomst in het bezoekerscentrum van De Nederlandsche Bank. Andere activiteiten die in deze week plaatsvonden:

37

- ✓ het Verbond van Verzekeraars en de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) organiseerden gastlessen op basisscholen. Hierbij werden 20.000 spaarblikjes uitgedeeld;
- ✓ alle programma's van Schooltv stonden in het teken van leren omgaan met geld. De series Spangas, Nieuws uit de natuur, Huisje boompje beestje en Koekeloere gingen over sparen, geld lenen en je bewust worden van wat iets kost;
- ✓ de Nederlandsche Bank presenteerde op 14 september de resultaten van een onderzoek naar hoe kinderen leren met geld om te gaan;
- ✓ het Geldmuseum in Utrecht organiseerde een speciaal programma. Via de website van de Week van het Geld kon je daarvoor kortingsbonnen winnen;
- ✓ de gemeente Apeldoorn presenteerde de Digilocker, een digitale agenda met financiële educatie als belangrijk onderdeel.

In de Grote Kerk in Den Haag werd op 25 november een jaar vol activiteiten, onderzoek, discussie en beleidsvorming rondom dit thema symbolisch afgesloten. 250 professionals, vrijwilligers en bestuurders die zich het afgelopen jaar intensief bezig hebben gehouden met armoede en sociale uitsluiting spraken over successen, uitdagingen en nieuwe perspectieven.

“Ik stond hier negen maanden geleden ook op het openingscongres en ik ben verheugd dat ik er ook vandaag weer mag zijn”, vertelde dagvoorzitter Tom van 't Hek bij de opening van de slotconferentie.

Direct na de opening nam staatssecretaris Paul de Krom het estafettestokje in ontvangst van Cees Oosterom, wethouder van Vlaardingen. Het estafettestokje gaat weer terug naar de Commissie Gelijke Behandeling, die het stokje speciaal in 2007 heeft laten maken voor de gelijke kansenestafette in het Europees Jaar van Gelijke Kansen voor Iedereen!

Wethouder Rinda den Besten van Utrecht vertelde vervolgens over het verloop van de Stedenestafette. “Samen de armoede bestrijden, met zowel de overheden als vrijwilligers als de minima, blijkt effectief”, gaf wethouder Den Besten aan. “Het stokje is kriskras door Nederland gegaan en we hebben gezien dat we veel van elkaar kunnen leren.” De inleiding van de Utrechtse wethouder legde de nadruk op de mogelijkheden die er zijn om kennis te delen. Van verschillende deelnemende steden somde ze kort de successen op. Marian van der Klein (Verwey-Jonker Instituut) presenteerde de eerste resultaten van de lokale onderzoeken naar armoedebeleid. De vier hoofdthema’s in de armoedebestrijding die hieruit naar voren kwamen zijn: lokale samenwerking, versterken van eigen kracht, armoede onder kinderen en werkende armen.

“Deze dag is als een feest van verbinding”, stelde oud-premier Lubbers en ambassadeur van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, die in zijn toespraak veel nadruk legde op samenwerking. Daarbij gaf hij ook aan dat samenwerking bij jezelf begint, dichtbij: “Het is een uitdaging om zélf iets te doen.” Lubbers gaf aan dat bestrijding van armoede en sociale uitsluiting uiterst nauwe samenwerking vereist. “Het is alleen effectief als er partnership is tussen politiek en samenleving. Dat is de moderne tijd.”

“Dat we in 2011, samen met gemeente, organisaties en Cliëntenraad op weg mogen zijn naar een Vlaardingen waarin iedereen mee kan doen!”

De armoedeambassadeurs en -coalitie ontvingen van dagvoorzitter Tom van 't Hek de eerste exemplaren van de Bureaukalender 2011 – Van een jaar lang aandacht naar een duurzame aanpak. Met al deze kalenders, die geplaatst worden op bureaus door heel Nederland, zal ook het hele volgende jaar de armoedebestrijding dagelijks onder de aandacht van veel betrokkenen blijven.

Vooraf het meedoen door arbeid en daarmee het vergroten van het sociale netwerk is volgens staatssecretaris De Krom punt van aandacht en ontwikkeling bij de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. “Arbeid is geen garantie voor het uitsluiten van armoede, maar zonder arbeid komt men niet uit armoe.” Ook vertelde hij dat we in Nederland ten opzichte van de andere Europese landen gunstige cijfers kennen op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Hij noemde daarbij dat Nederland hoort bij de landen met de laagste armoedecijfers, de kleinste kans op armoede en de hoogste levensstandaard. In een kort filmpje toonde de staatssecretaris zeven projecten die in het kader van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting door verschillende organisaties in diverse gemeenten zijn gehouden. NB: deze film treft u aan op de bijgesloten dvd.

Cok Vrooman, onderzoeker bij het Sociaal en Cultureel Planbureau, sprak in zijn presentatie over 25 jaar verandering in de sociale zekerheid en stelde daarbij de vraag of het van vangnet naar trampoline was gegaan. Hij stelde dat de kans op armoede in de totale bevolking sinds 1995 langzaam

aan het afnemen was. “De betekenis van het Europees Jaar moet niet worden overschat, want armoede en sociale uitsluiting zijn hardnekkige verschijnselen.” Hij gaf daarbij ook een opsomming om deze stelling te ondersteunen. Onder meer dat armoede zich vaak voordoet bij mensen met cumulatie van problemen. Dat het een verschijnsel is dat gekoppeld is aan allerlei andere processen. Dat het is verstrengd met de wetgeving. En daarmee dat het ‘realistisch gesproken niet in één jaar is te veranderen’. Verder vroeg hij aandacht voor het meten van de effecten van het beleid. Vrooman besloot zijn presentatie met een bespreking van de positieve effecten en prijsde vooral de inzet en het enthousiasme. Hij gaf als tip mee om armoede en sociale uitsluiting niet over één kam te scheren. “Het zijn empirisch verschillende fenomenen met andere oorzaken. Als je het één bestrijdt, ga je niet automatisch het andere tegen.” Ook riep Vrooman op werkende armen en met name de kinderen, niet uit het oog te verliezen: “Ze zijn buiten hun schuld arm/sociaal uitgesloten.”

Tijdens de slotconferentie werd ook de Journalist Award uitgereikt. Dit is een prijs van de Europese Commissie voor het best geschreven artikel over armoede. In Nederland ontving Elsbeth Stoker de oorkonde, waar ook een geldbedrag aan verbonden is. Stoker schreef voor de Volkskrant een serie over werkende armen.

Ook werden door de VNG stimuleringsprijzen uitgereikt die door het ministerie van SZW ter beschikking waren gesteld; tijdens een bijeenkomst die in maart 2010 werd belegd om gemeenten te betrekken bij deze voor hen bedoelde prijs, werd de suggestie gedaan om het aan deze prijs verbonden geldbedrag (ad € 25.000) in tweeën te delen en twee categorieën te onderscheiden. De gemeentelijke projectplannen die werden ontvangen na een oproep daartoe op de VNG-site, zijn onderverdeeld in een categorie ‘Beste afgerond project (bewezen succes)’ en een

“Ga zo door, blijf onder de mensen. Blijf luisteren zonder te oordelen.”

categorie 'Beste initiatief'. Van elke inzending is een samenvatting gemaakt om inzicht te bieden in de soms omvangrijke documenten, die door gemeenten werden ingezonden.

Alle inzendingen zijn beoordeeld door een jury bestaande uit de leden van de Armoedecoalitie, een lid van de Directieraad van de VNG, de directeur van het NIBUD en de directeur van Stimulansz. Zij hebben voor elk van beide categorieën zes projecten genomineerd. Deze projecten zijn begin november 2010 op de VNG-website geplaatst, waarna lokale bestuurders, raadsleden en medewerkers van gemeenten per e-mail hun voorkeur konden aangeven. Van deze mogelijkheid is massaal gebruik gemaakt.

Een van de prijzen ging naar een nieuw initiatief in de gemeente Tilburg. Kinderen van de Kinder Adviesraad Tilburg (KART) willen een sportevenement organiseren voor alle kinderen in de gemeente Tilburg. Zij hebben 12.500 euro gekregen om dit te realiseren. Ook voor een bewezen project was er 12.500 euro te winnen. Deze prijs ging naar de gemeente Den Haag en de lokale Stichting Leergeld. Zij gaan het prijzengeld besteden aan het project 'Jarige Job'. Kinderen uit gezinnen die bekend zijn bij de voedselbank krijgen dan een cadeautje om op hun verjaardag op school te kunnen trakteren. De prijzen werden uitgereikt door Marco Florijn, voorzitter van de VNG Commissie Werk en Inkomen.

In het achterste gedeelte van de Grote Kerk in Den Haag was een informatiemarkt ingericht voor de bezoekers. Het enthousiasme op de markt was groot. Standhouders vertelden graag over de successen die het afgelopen jaar binnen hun organisatie waren geboekt, terwijl bezoekers hun ervaringen deelden en zich lieten inspireren om ook zeker de komende jaren door te gaan met de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.

Dagvoorzitter Tom van 't Hek sloot de conferentie af. Hij herhaalde daarbij dat er een mooie brug is geslagen tussen het afgelopen jaar, het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting en 2011, dat in het teken zal staan van de vrijwilliger. En dat daarmee het belangrijke werk van het afgelopen jaar doorgang zal vinden in de toekomst. Het Leerorkest trakteerde de aanwezigen tot slot op een muzikale afsluiting van de feestelijke dag met een paar vrolijke muziekstukken. Na afloop werd er een drukbezochte (alcoholvrije) borrel gehouden, geheel verzorgd door het Leger des Heils.

SLOTCONFERENTIE BRUSSEL

Tijdens het Belgische voorzitterschap van de EU vond de slotconferentie van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting plaats, die op 16 en 17 december 2010 in Brussel werd gehouden.

Alle sleutelfiguren van de verscheidene projecten en initiatieven uit de deelnemende lidstaten waren uitgenodigd. De deelnemers bespraken op de slotconferentie de projecten die in het kader van het Europees Jaar 2010 in de verschillende landen werden opgezet. Ook wisselden ze ervaringen met elkaar uit.

De Nederlandse vertegenwoordiging bestond uit afgevaardigden van het ministerie van SZW, de gemeente Utrecht, het European anti Poverty Network Nederland en de Stichting House of Hope.

“Armoedebestrijding is een economische noodzaak. Met miljoenen mensen die zich nog steeds in de marge van de samenleving bevinden, verspillen wij een groot deel van ons menselijk kapitaal”, sprak László Andor, EU-commissaris voor werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie, ter gelegenheid van de presentatie van het nieuwe kerninitiatief het Europese armoedeplatform.

Aan het eind van de conferentie werd de Slotverklaring van de Europese Raad aangaande armoedebestrijding, ondertekend door: premier Yves Leterme, voorzitter van de Europese Commissie José Manuel Barroso, Eurocommissaris László Andor, staatssecretaris Philippe Courard en vertegenwoordigers van de verschillende aanwezige lidstaten.

2010 Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting jaarverslag

Dit is een uitgave van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Anna van Hannoverstraat 4
2595 BJ Den Haag

Publicatiedatum: juni 2011

Redactie

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, directie R&P
Heidi de Bodt-Kloosterziel

Agentschap SZW, nationaal uitvoeringsorgaan

Roger de Boer

Vormgeving en redactie

Porter Novelli

Drukwerk

Vijfkeerblauw

Foto's

Nationale start- en slotconferentie Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting (Hendrik van Leeuwen)

Europese start- en slotconferentie EY2010 (diverse fotografen)

Stedenestafette (diverse fotografen)

Projecten (diverse fotografen)

Themaweken (diverse fotografen)

Ambassadeurs (diverse fotografen).

2010
Europees Jaar
van de bestrijding
van armoede
en sociale uitsluiting